

מלון ירוזן וזוזושים נלאים מלוט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצרא שליט"א

מִי־הָתָא

חֲזֵה־תָא

חֲזֵה־תָא דְאִוְרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְרָשָׁה

הקב"ה מבקש מבני ישראל לשמור נשמתם כדי שתצא מן העולם נקיה

עבד כנעני, אבל אמה העבריה לא תצא בהם. וזאת מלמדת התורה לעם ישראל, אנא שמרו על הנשמה הקדושה והטהורה שבתוככם, שלא תצא חלילה בשן ועין, שחלילה לא תצא מן העולם לחזור למקומה ממנו חוצבה כשפגומים השן והעין שלה. הלא ידוע כי איברי הגוף הינם כנגד איברי הנשמה המתלבשת בהם, וכשאינו שומר עיניו או שאינו שומר פיו מלכת אחר תאוותיו, הרי שפוגם באיברי הנשמה, וחלילה וחס מגיעה לפני כסא הכבוד באיברים פגומים.

ועל זה אמרה תורה **לא תצא כצאת העבדים**, היהירו שלא תצא כעבד בשן ועין, דהיינו עיניים פגומות או שיניים פגומות בתאוות האכילה הרמוזות בשן, שהם גורמים פגם לכל הנשמה, כי הם שורש החטאים ומהם נמשכת הטומאה לכל איברי נשמתו.

ראשי איברים פגומים מעכבים גאולת השכינה

כך הוא בפרט אצל כל איש מישראל, שהקב"ה מבקש ממנו שישמור על נשמתו בטהרה ולא יפגמנה חלילה בראיית העין או שאר תאוות הרמוזות בשן. וכמו שמעכתב גאולת נפשו של כל יחיד בפרטות נשמתו, כן גם בכלל ישראל, שע"י הפגם בעינים ובפה וכן בשאר איברים, מתעכבת גאולת השכינה.

וכך עורר בקדשו מרן הרה"ק רבי אלימלך

מליז'ענסק ע"ה (נועם אלימלך משפטים ד"ה וכו' ימכור):

וכי ימכור איש את בתו לאמה וכו'. על דרך הרמז יש לפרש, דהשכינה נקראת בת כידוע (זוהר יתרו פה:), ואמר הכתוב **כי ימכור איש, זה הקדוש ברוך הוא שנקרא 'ה' איש מלחמה, לאמה, חלילה 'שפחה כי תירש גבירתה'** (משלי ל כג). **לא תצא כצאת העבדים** בראשי אברים, פירוש, אם חס וחלילה תקלקל את האברים, שן באכילה, עיניים בראיה ושאר אברים, וגיד האמה בכלל צריך שימור גדול שלא ליתן מקום לאחוז כוחות הטומאה חלילה, ואם חס וחלילה תקלקל ותשחית האברים, אוי איך גרמת גלות השכינה שלא תצא מן הגלות המר.

בה בוראה וישתבח בה, ויתן לה שכר טוב בעידוני גן עדן, שעינוגים עילאיים כגון אלו לא ניתן להשיג כי אם בנשמה צחה ונקיה.

הזהרו על נשמתכם שלא יפגמו ראשי איברים שלה

מוסיף הרה"ק רבי נתן אדלר ע"ה רבו של מרן החתם סופר ע"ה, כי בדרך זו נפרש גם את דרשת חז"ל (קידושין טז.) **לא תצא כצאת העבדים** בשן ועין וראשי איברים שבהם יוצא

וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים (כ"ז). בזוהר הקדוש (משפטים צ"ו) דרשו: **וכי ימכור איש** זה הקב"ה. את בתו זו הנשמה הקדושה. 'לאמה' להיות משועבדת תחת הגוף בעולם הזה. אומר הקב"ה בבקשה מכם **לא תצא כצאת העבדים** - שכאשר מגיע זמנה לצאת מהעולם ולחזור למקום ממנו חוצבה, שלא תצא מטונפת בעוונות, אלא שתצא לחופשי תהיה נקיה וברורה כדי שישמח

מִילְתָּא דְפְרִיָאָה

כשמספר בגנות אדם מצטרף חלילה לעד חמס לקיום עדותו

אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס (כ"א). מה מאוד יש להזהר שלא לקטרג על שום אדם מישראל, ואפילו אם חברו נהג שלא כהוגן יזהר מלדבר בגנותו, כי השטן אין לו נאמנות לקטרג בשמים על בן ישראל, וגם אם הוא מוסר עדות בבית דין של מעלה הרי אינו כי אם עד אחד, והתורה אמרה (דברים י"ז) 'על פי שנים עדים יקום דבר', ועצת השטן היא להמתין עד שימצא יהודי מספר רעה על חבירו, ואז הוא מצרף אותו אליו להיות כמו שני עדים כדי להכריע הדין לרעה, וזהו שהזהירה התורה **אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס**, 'רשע' הוא השטן, וצריך להיזהר שלא להצטרף עם השטן להיות עמו עד חמס כנגד יהודי אחר. ולכן גם כשצריך לגנות אדם רשע, יאמר בפירוש שאינו מגנה את האדם כי אם את מעשיו הרעים.

המלמד זכות על חבירו גורם טובה לעצמו

ובאמת כפי מה שנזהר מלדבר רעה על חבירו, הרי הוא גורם בכך טובה גם לעצמו, כי הרבה פעמים עומד האדם לדין בפני בית דין של מעלה על מעשיו, ואין הדין נפסק בשמים בלי הסכמת בעל דין בעצמו, וכמו שאמר הבעל שם טוב ע"ה שקודם גזר הדין שואלים להסכמת כל באי עולם, וגם את האיש הנדון בעצמו שואלים לדעתו, וכיון שהוא מסכים גוזרים את הדין על פיו, והסביר הרה"ק רבי נחמן מברסלב ע"ה (ליקוטי מוהר"ן תורה ק"ג) שבודאי אין אדם מסכים לחרוץ דינו לרעה, אלא שמביאים אותו מן השמים לידי טעות, ומגלגלים שישאלו אותו כעין זה על אדם אחר, והוא אינו יודע שבהבל פיו הוא גוזר את פסק הדין שלו בעצמו, וזהו שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ט"ז) 'ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו', היינו שמבלי דעתו הוא עונה ופוסק על גזר דין שלו בעצמו, ולכן צריך האדם מאוד להיזהר שלא לחרוץ דין על שום אדם, כדי שלא להביא עצמו לידי סכנה.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

העוסק בתורה זוכה להשפעה מיוחדת של אור ה' ומעין מציאותו יתברך

שמעתי ממו"ר דודי רבי מכלוף ע"ה פירושם של דברים, 'עד שבא רבי עקיבא' הכוונה שבא ממתיבתא דרקיעא. שהנה הגמרא אומרת (חגיגה יד:) ארבעה נכנסו לפרדס, בן עזאי, בן זומא, ואחר - זה אלישע בן אבוה, ורבי עקיבא וכו', רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום.

מה ראה שם רבי עקיבא, ראה את המלאך מטטרו"ן, שלא עמד בפני אלישע בן אבוה, והלקוהו שיתין פולסי דנורא, איך אתה לא עומד בפני תלמידי חכמים. ואכן מה דרש מטטרו"ן שלא עמד בפני החכמים, פירשו בו שהגמרא מביאה (ב"ב קיט:) האם תלמיד שנכנס לפני רבו, האם צריך רבו לעמוד בפניו או לא. והגמרא מחלקת אם פליג ליה רביה יקרא צריך לעמוד בפניו, ואם לא פליג ליה רביה יקרא לא צריך לעמוד בפני התלמיד. לכן מטטרו"ן לא עמד, שהרי כאן לא פליג ליה רביה יקרא לאחר, ולכן לא צריך לעמוד בפניו כאשר נמצא הוא לפני רבו - הקב"ה. אבל למרות זאת בשמיים הלקוהו שיתין פולסי דנורא, ולמה, כי כבוד תלמיד חכם גדול כל כך, ואפילו לפני הקב"ה צריך לעמוד.

משום כך, כל זמן שהיה רבי עקיבא בבית המדרש לא דרש דרשה זו, כי אכן הבין שלא שייך לדרוש 'את ה' אלוקיך תירא' לרבות עוד מישהו שצריך להתיירא מפניו כמו מפני הקב"ה. אבל כשעלה לשמים וראה מה כבודו של תלמיד חכם שאפילו בפני הקב"ה צריך לחלוק לו כבוד ולעמוד מפניו, אמר, עכשיו אני דורש מה בא לרבות 'את ה' אלוקיך תירא', 'את' לרבות תלמידי חכמים. חזור שמעון העמסוני ודרוש כל אתי"ן שבתורה, כי אני ראיתי מה כבודו של תלמיד חכם בשמים, ונאה ויאה לרבות יראת תלמידי חכמים כמו יראת ה', וכמו שאמרו בפרקי אבות (פ"ד מ"ב) 'מורא רבך כמורא שמיים'.

ועולים הדברים עם האמור שתלמיד חכם העוסק בתורה נעשה חלק מעצמות אורו יתברך כביכול, עד שבמתיבתא דרקיעא ראה רבי עקיבא שניתן לדרוש 'את ה' אלוקיך תירא' לרבות תלמידי חכמים.

ומדרגות התחונות למעלות עליונות ולהשיג יתרון האור מן החושך.

אור שנברא בששת ימי בראשית נגנז בתורה

ובזה יומתק לן מאד דברי קודש הקדשים **הבעל שם טוב ע"ה** בביאור מאמרם ז"ל (חגיגה יב.) שהיה אדם הראשון צופה מסוף העולם ועד סופו על ידי האור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית, וכיון שראה הקב"ה מעשיהן של הרשעים גנז האור לצדיקים לעתיד לבוא, וביאר הבעש"ט ז"ל שנגנז האור בתורה, והצדיקים הלומדים תורה לשמה בקדושה ובטהרה מתגלה להם האור הגנוז שעל ידה הם רואים מסוף העולם ועד סופו.

ההבדל העצום בין האור שיוֹרד על ידי קיום מצוה לאור שיוֹרד על ידי לימוד התורה

והביאור בדבריו על פי דברינו הנ"ל, שאכן הכניס הקב"ה אור עצמותו ומעין מציאותו בתורה הקדושה, ועל כן אין האור שמתגלה על ידי העסק בתורה כשאר האורות שיוֹרדים בזמן קיום מצוות התורה, שהרי בזמן שאיש ישראל מקיים מצוה כלשהי מקיף אותו אור פנימי, וכשהוא מהדר ומזדרז בה מקיף אותו אור מקיף, אמנם כשעוסק בתורה הקדושה יורד עליו אור מעין מציאות האמיתית של הקב"ה שבו אפשר לצפות מסוף העולם ועד סופו. וזה ביאור הפסוק (משלי י ט) 'כי נר מצוה ותורה אור', שבקיום אחת ממצוות ה' יתברך יש נר מצומצם, 'נר מצוה', ואילו 'תורה אור', שעל ידי לימוד התורה יורד אור מעצמותו יתברך שמו.

כשבא רבי עקיבא ממתבתא דרקיעא דרש לרבות יראת ה'

בדרך זו אפשר לבאר את דברי הגמרא (פסחים כב.): שמעון העמסוני היה דורש כל אתים שבתורה, כיון שהגיע ל'את ה' אלוקיך תירא' (דברים י ג) פירש, עד שבא רבי עקיבא ודרש 'את ה' אלהיך תירא' לרבות תלמידי חכמים. מה הכוונה 'עד שבא רבי עקיבא', מהיכן בא, האם לא היה קודם בבית המדרש.

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא, א).

כשאישי ישראל יושב ועוסק בתורה הקדושה, מלבד עצם קיום מצות תלמוד תורה שהיא שקולה כנגד כל המצוות, וזולת ההשפעות הטובות היוֹרדות עליו משמי מרום וברכות המיוחדות ללומדי תורה, הרי הוא זוכה גם להשפעה מיוחדת במינה שהיא האור שבתורה, שאינה ככל ההשפעות היוֹרדות ממנו יתברך שמו לצורך בריותו, אלא הוא מעין מציאות האמיתית שלו יתברך שמו לעד, והוא מה שמחלק האדון יתברך שמו מכבודו ויקרו ליראיו, כמו שהאריך בזה **רבינו משה חיים לוצאטו ע"ה בספרו דרך ה' (ח"ד פ"ב)**, והעוסק בתורה הקדושה בתנאים הראויים למעלתה הרי הוא מכניס אור גדול לתוככי נשמתו, אור ה' יתברך בכבודו ובעצמו, ובכך הוא משלים את כל חלקי נשמתו וימשיך תיקון והארה לכל הבריאה כולה.

רצון הקב"ה שיידבקו בו ולכן צמצם אלקתו בתורה ובכך ברא העולם ומלואה

בביאור הדברים יש להביא את דברים היסודיים שכתב **המאור עינים** (בחוקותי, וראה עוד בדבריו ריש פרשת בראשית) שהיות ורצה הקב"ה שיוכלו הברואים להתדבק בו יתברך בכל חלקי הבריאה, ומאידך הרי אי אפשר ליצור את הבריאה מעצמותו יתברך שהוא אור אין סוף בלי גבול ותכלית, שכן הנבראים הם בעלי גבול ותכלית ובאופן כזה לא יוכלו להתדבק בו, על כן צמצם הקב"ה את אלהותו בתורה, ואז ברא את הבריאה כולה על ידי התורה כדאיתא בזוהר (תרומה קסא. ובכ"מ) אסתכל באורייתא וברא עלמא.

כמו כן הוא באדם שהוא עולם קטן (תנחומא פקודי ג, תקו"ז תיקון ע"קל) שגם הוא נברא בצלם אלקים של התורה כנרמז בפסוק (במדבר יט יד) 'זאת התורה אדם' וגו', ומכיון שכח הפועל בנפעל (מו"נ ח"ב פ"ד), נמצא שבכל דבר יש חיות מהחלק האלוהי ממעל שהושם בתוכה, ועל ידי כך ניתן אפשרות לכל הברואים ולכל המקומות להתעלות מחשכת החומר

בזילין וקיריין

פדקי הדרכה ועבודה ה'

חומרת אש הכעס

עדיין בסטרא דמרה שחורה. וצריך לידע נאמנה כשיזדמן לו איזה ביטול, כגון לדבר עם בני אדם וכדומה במילי דעלמא, שזהו גם כן עבדות ה', וצריך לעבוד ה' בכל אופנים שבעולם, לא באופן אחד תמיד, כמאמר הכתוב (משלי ג י) 'בכל דרכיך דעה'. וצריך להיות תמיד בשמחה, והגם שמקצר לפי דעתו בעבדות ה' בכמה ענינים, ומצער את עצמו, אף על פי כן צריך להיות אחר כך תיכף בשמחה, ויהיה דעתו מעורבת עם הבריות וכו'. וכמו שאמרו חז"ל (תענית שם) אמר רבינא, אפילו הכי, מיבעי ליה לאיניש למילף נפשיה בניחותא, שנאמר (קהלת י א) 'הסר כעס מלבך'.

בירור הדברים במוחו וליבו מביא את האדם שלא יאבד הכל בכעסו

ועל כן יש לו לאדם לברר בליבו ובדעתו את הידיעה ש'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה' (חולין ז), וגם כשקורה דבר מה שמסעיר את רוחו אין זאת כי אם שהכריזו עליו מלמעלה, וממילא לא יבוא לידי כעס. וכן אמרו בגמרא (יומא לח.) 'בשמך יקראוך, ובמקומך ישיבוך, ומשלך יתנו לך'. אין אדם נוגע במוכן לחבירו, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימא'.

כל העובר על האדם הוא בגלל שאינו שומר פיו כראוי

ומשכך יברח מאש הכעס, ולא יצא שכרו בהפסדו, ובפרט שכאשר אדם כועס הוא מוציא מילים שלא היה אומרם בשעה רגועה, ועל כן ישכיל בשעה זו וידום, ולא יצטרך לעבודה קשה לתקן את אשר עיוות בדיבורו כדברי הזוהר (פר' שמיני מא): 'כל עמל האדם לפיהו' (קהלת ו י), שהפסוק מדבר בדין של בית דין של מעלה, שיכל העמל' שעוברת הנשמה בעולם העליון, כל העונשים, הם 'לפיהו' בגלל פיו שלא שמר אותו כראוי.

ואף זאת צריך לדעת, כי לאדם הבא להיטהר עצמו מאותם ארבעה אבות נזיקין, עומד כוחם של האבות הקודשים ודוד המלך ע"ה, כמו שכתב בבית ישראל (שם) שכנגד ארבעה אבות נזיקין יש ג' אבות ודוד המלך ע"ה, והם הארבעה שומרים, ששומרים על האדם שלא יבוא לידי נזיקין, וזה ענין זכות אבות וכוחו ושל דוד המלך ע"ה שהלהיב לבות בני ישראל לה' יתברך.

להסתלק השכינה הנקרא שדה דחקל. 'שלם ישלם', פירוש יראה עצמו להיות שלם בנשמה, ואם קלקל כנ"ל ישלם אותו העבירה, אשר גרם הסתלקות השכינה 'המבעיר את הבערה'.

יש להזהר מן הכעס שלא יפסיד מדרגותיו הרוחניות

כדי שלא יצא שכרו בהפסדו, יש לו לאדם להזהר ולהתרחק ככל הניתן ממידה זו שיכולה לגרום לו להפסיד את מעלותיו הרוחניות, וכמו שאמרו (פסחים טו:): כל שכועס, אפילו פוסקין עליו גדולה מן השמים מורידין אותו [מנלן, מאליאב, שנאמר (שמואל א' יז כח) 'ויחר אף אליאב בדוד ויאמר למה זה ירדת ועל מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר, אני ידעתי את זדונך ואת רוע לבבך כי למען ראות המלחמה ירדת'. וכאשר הלך שמואל למשוח מלך מבני ישי עברו לפניו כל בני של ישי, ועל כל אחד אמר (שם טו ח) 'לא בזה בחר ה', שמשמע מזה שמעולם לא בחר בו. אך משהגיע אליאב כתוב (שם פסוק יז) 'ויאמר ה' אל שמואל אל תבט אל מראהו ואל גבה קומתו כי מאסתיהו', כלומר, אמנם בעבר אכן בחר בו ה', אך לבסוף מאסתי בו. והסיבה שבשלה נמאס בעיני ה', מפני שהוא רגזן]. ואפילו אם הדבר נובע מכעס פנימי על עצמו שאינו לומד מספיק בדחילו ורחימו, אין זה ראוי וכמו שדרש הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה בדברי הגמרא (תענית ד), האי צורבא מרבנן דרתח, אורייתא הוא דקא מרתחא ליה, שנאמר (ירמיה כג כט) 'הלוא כה דברי כאש נאם ה'. על ידי שלא עסק בתורה כראוי לו בדחילו ורחימו וכדומה, ושלא קיים מצות התורה כראוי לו, על ידי זה הוא בכעס על עצמו. וצדיק כזה אינו יכול להיות עם הבריות, רק הוא בפני עצמו עובד ה', לפי שכועס תמיד על עצמו על איזה ביטול שאירע לו, דהיינו לדבר עם הבריות במילי דעלמא וכדומה, לפי שמבטל מעבדות ה' אז, ולכן אי אפשר לו להתערב עם הבריות וכו'.

גם כשהכעס מגיע ממקום טוב יש להימנע ממנו

אבל דרך זה, הגם שהוא מדרגה גדולה, אף על פי כן אין זה אמת לאמיתו, והוא

כי תצא אש ומצאה קצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה שלם ישלם המבער את הבערה (כב. ה).

כתב הרה"ק בעל הבית ישראל מגור ע"ה (פר' משפטים תשי"ז ד"ה כ), יש אש דקדושה ויש מסטרא אחרא ועל האדם להזהר בזה. 'אש' תמיד תוקד על המזבח' זו אש דקדושה, ויש מנגד אש המחמם את האדם לדבר עבירה ומידות רעות, ועליהם נאמר 'כי תצא אש' שהאש מזיקה וכן 'כי יבער איש' שזה ההיזק שמגיע מהאדם מחמת אש דסטרא אחרא.

ד' אבות נזיקין רומזים על ד' דברים המרחקים את האדם מהקדושה

המגיד רבי דוב בער ממעזריטש ע"ה היה אומר שכידוע יש ארבעה אבות נזיקין, וכולם רומזים על נזיקין המביאים את האדם להזיק לנשמתו, 'השור' זה הסתכלות לא טובה, שבזה תלוי כל הקדושה כפי שדרשוהו בספרן של צדיקים 'איה הקדושה היא בעינים' היכן נמצאת הקדושה וכיצד יכול אדם להשיג אותה, הוי אומר 'היא בעינים', שכאשר שומר את עיניו מראות ברע וזכה להגיע לקדושה של מעלה. 'הבור' זה ההולך בלי תורה, וכמו שאמרו 'אין בור ירא חטא' וממילא יכול להגיע לנזקים רוחניים. 'המבעה' זה השן, הרומז על תאוות האכילה שיש לו לאדם לשמור עצמו שלא להתגשם חס ושלום. 'וההבער' זו מידת הכעס הבווערת באדם שהיא העולה על כולם בגריעותה ובנזקיה.

[וכתב בדגל מחנה אפרים (בפרשתנו ד"ה כי תצא): כי הקדוש ברוך הוא שולח אש התלהבות גדול לעולם לעבודתו וזר אל יתערב, כי נשפט באש השכינה מכח התלהבות ואהבה גדולה אשר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, וכל זה לפי המקבלים אם חס ושלום המקבלים אינם רוצים לקבל השפע לעבודתו באש, אז חס ושלום מתהפך לדין ועושה דין בו, ובאדם מתהפך לכעס. וידוע שעל ידי כעס מסתלק הנשמה מהאדם וכו'. וזהו 'כי תצא אש' מאת הקדוש ברוך הוא התלהבות גדול לעבודתו, 'ומצאה קוצים' בני אדם שאינם הגונים שאינם יכולים לקבלו, ונאכל גדיש' כנ"ל, כי נהפך למשחית ונאכל גדיש היא הנשמה אשר האדם קונה לעצמו כנ"ל, 'או הקמה' היא הנשמה גדולה שירש מאב ואם, 'או שדה' או יכול להיות לעשות פגם

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להעתיק ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישרים

